

ئەو كۆتايانەي يارم تىت دەدەن
بىچارى سىر كۆردى كۆشە
تايىبە تىيەكانت، ژمارەيان
كەمە.. نووسىنى/ ھاشم ساھ

وهرگه ا نی / ئا که عه بدو ا

ئۆڭگەر كۆسك لى پىرسىيام لى و ماو درىژەي لى پارىس دەژى گىرنگىر
كتىب خوندېتىو چيى؟ يىكسىر وىمام دىدايىو:
(دانپىدانانەكان) ى جان جاك وىس. لەوانەيە ئىو خوندىنىو وى
گىرنگىر تىرىن دىزىنىو بووبىت بەلامەوہ لىدوای گىشىتم بىفرىنسا،
كچل سا لىموبىر. گىر هيج شتىكى دىكەم نىخوندباو، ئىو بىس
بوو بى ئىوانى شانازى بكەم و هاتنىشم بى واتى ملىر و قىتتىر
بەھدەر نىچووبى. بىچى ئىواندى گىرنگى پىددىم؟ چونكى پىل لىمەيلى
مىر قاپتى.

[illegible]

ئو و لاسر تاي لاويدا بوو، واتا لاسر ماني شانزده سالي، تازه له مندايي د رچووبوو کاتک ووداو کک وويدا. پوخت ککشي بـ و شوو يـ يـ: وک زانراوه دواي ئو و لاسر ماني خـ يان و خـ زان ککي لـ جنـ رايکرد، سـ رگـ ردان بوو و نه يده زاني له چـ لهواني بـ کو سـ رهـ بـ گرـ. دواتر وک خزمـ تکار لاي خـ زانـ ککي ئيتاـي کاري ده کرد. لـ ژـک ملپـ چـ ککي جواني که و ته بهر ديده و بـ ياريدا بيدزـت و پـ شـکـشي کچه خزمـ تکار ککي دیکهـي مـ هـ کـهـي بکات کـ (ماريون) ي ناو بوو.

بـام دواى ئـوى دزييـكـ ئاشكرا بوو، لهـ يسوا بوون ترسا، بـيـ ناچار بوو ئـو كچـ تـمـ تبار بـكات بـوى ئـو دزيه كـى كـردوـ. خاـن ماـ داواى لـ كچه خـزمـ تـكارـكـ كـرد بـته بـردـمى بـ ئـوى لهـگـ رـسـ رووبهـ وويان بـكاتهـوه و دهـركهـوت كـاميان دزهـ و كـاميشيان راستگـيه. بـو پـيـيـى ئـو كچه بـتاوان بوو، سـرـتا سـرى سوـما و

ووځامی نه داو. نه ید زانی چی بښت، بل یې د ستنی کرد بل پاڼه وه و داوای یارم تې کردن، و سوځندیشی خوار د کڅ ئو نیی. له و کاته ی بل رگری له خای د کرد، رښه بل تو هیی له ده وانی، وک ئو وای هر زوو شکستی هڅا بښت. نه ویش بل نیگای هاوس زانه و سږز نشت و تاوانبار کردن وو سږی ښه سږی د کرد.

بل در ژایي ژیانی نهو دیمه نه بل رد وام له خه یا ی دا ماوه. پېی گوت: "نا ښه! پم وان بوو ته وا بیت. نا ووسه ئم له گډ ته دا ناگونج ته نا ووسه... من پم و ابوو ته کښکی باشیت. ه موو شته کیش به گه یه بل ئو وای بل استی باشیت. بل م بل چی ئو و ته له گډ کردم؟ بل استی منت خسته د خکی ناخ ش. حزنا کهم له شوینی ته بم". بل م نهو دواي ئو وای نه یتوانی په شیمان بل ته وه، پداگری کرد له سږ در یه کهی. بل و شو یې له کڅ تاییدا توانی به سږی دا سهرکه و ته و تاوان کڅ بخا ته ئسته ی ئو. پاشان ه ردو وکیان له ما کڅ د رکران. رښه ملپ چه کهی دزی بوو تا وک د رب ینی خ ش و یستی خای بیدات به و کچه. به م بل بری ئو وای سوودی پ بگ ی نه ت، زیانی پ بگ یان د... له بری ئو وای کلی بل ته بکات؛ کو بری کرد.

کا ته ک ښه ئو و چیر کڅی ماری نی له کته بی دانپ دانان نووسی، چل سا یان زیاتر ته پ ښو و. نهو سوځندی بل خوا د خوار د کڅ بل ه ی و چ ندین جار خه وی ز او و نه خ و تو و. است بل ما و یېک له خه یا ی ون د بوو، جا در ژ ب ته یان کورت، بل م له کاتی نا ح تهیدا ده هاته وه بیري بل ئو وای بکه و ته د ښو وک. ویزدانی سږز نشتی ده ر کرد و نازاری ده دا تا ئو و ا د ی ی ه ندک جار له خ ون د یبینی که له پشت ته م کان له ی نریک د ب ته و وک ئو وای پېی بښت: "بل وات له گډ کردم ښه؟ نازانیت ناوبانگی منت له ما ه کان له ک دار کرد؟ نازانیت چتر وک خزم تکار لای خ یان کارم پ ښا کهن؟ چیم له کرد بووی تا کو و ښانم بکه ی؟". دواي چل سا ده هاته پ ش چاوی وه نهو هی چیر کڅ کڅ دو ښه و ویدا ب. فرم ښک له چا و کانی ده هاته خواره وه و ووم ته و بالیف کهی ته د کرد.

پاشان دا غه له دانه کانی گ و و ر بوون و خ یا به ره و نه خ ش ده ی برد. تا ده هات گه و ره تر ده بوو تا نریک بوو بښ ته تاوان. له سات ته کانی ته نیایي و د ته نگی دا له خای ده پرسې: "ده بل چی بل سږ ماری نی ه ژار دا هاته ب؟ چی بل سږ ئو و کچه بچو وک دا ها تووه ک له ژیانی دا ه رگری نازاری کښکی نه داو؟ ئایا است ه موو خ زان کان ښ تیان کرد ته و و نه ویش بل نموون ناچار بوو له شفر ش بکات بل ئو وای بتوان ته بژی؟ ماری نی ه ژار بل کوو چوو و له ج گای ښ کدا ون بوو؟ ئایا دها تووی و ښان بووه، یان له و شرم زاری ښ زگاری بووه؟" زږ پرسیا ری دیکه که بل در ژایي سا ښه د و م شکیان ش واند ...

لـپاييز يان زستانى تهمه نى دا بوو ئو پرسيارانـش
لـينه ده بوونه وه، دوژمنـكـانـيشـى لهـهـ موو لايـكـو بـدوايدا دـگـان
و هـرشـيان دـكـرد سـري، دواى ئو وى زـر بـناوبانگ بوو، تـنانـت
پاش ئو وى كـتـبـكـانى لـلايـن ئسولـيهـكان لـپاـريس و جنـف و
ئـمـسـتـردام بـجـارـكـ سووتـنـران، بـيووه نـيمـچـه ئـفسـانـيـهـك. ئهـوهـش پاش
گهـورهـبوونى ئو مندا بـچووكـ بـيژيـهـ بوو كـكـس نـيـدـناسى و
بووه جان جاك بـسـ!

لـهـلـومـرـجـكى وـهـا تراژيدى دا كه لـكـتـايى ژيانى دا
دـورهـيدا بوو، پـلى و ابوو بـهـهـى ئو (گونـاحـه كـنه) ي كـكـ ژـك
ئـنـجامى داو، پـروـرـدگار تـبـبـى لـدـكـا تـو. خـريـك بوو دـخـش بـت
بـهـوى ئـوانى دى ئـشـكـنجـى دـدـن و ناوبانگـيـهـكهـى دهـشـوـنـن.
هـروـكـ چـن ئهـو ماريـنـى ئـشـكـنجـدا و ناوـزـاوى كرد. داواى سـتـهـم و
چهـوسا نـدـنـهـوى زياترى دـكـرد بـ ئو وى خـى چاك بـكا تـو و بـبـته
كـفارـتى گونا هـكانـيشـى.

هـر لـو سا تـو و قى لـدـرـكـردن بـوه، وهـا لـى دوور كـوتـو و لـى
ترسا و كـ ئو وى تاوان بـت. تا بوو بـاـسـتـگـتـرين نووسـر كه
ئـوروپا لـهـ موو مـژووى خـيدا بـرهـمى هـنا بـت، بـگـومان جـگـ
لـچـند نووسـرـكى ديكـه. و كـهـلـدـرـلين، كـانت، گـته. بـيـ لـپـشت
هـر لايـبـبـكى دانـپـدانـانـو دـبـينـيت و كـ ئو وى دـنـگى اـسـتى بـ
قسـ بـكات نـك ئو. لهـشـوـن تـواوى چاـخـك، بووه گـوتـهـبـژى فـهـرمى
بهـناوى حـقـيـقهـت. لـبـر ئوه بوو كـانت زـر سـرـسامى بوو پـلى و
وـنـدـكـى لـسـر مـزـكـى دانـابوو تاكو چـژى لـ وـرـبـگـرـت و
بـدـنـهـوايى و ئارامـيـهـوه بنووسـتـ كار بـكات. هـروـها هـلـدرـلين،
هـيـگـ، تـبـسـتى، دـسـتـيـفـسـكى و چـنـدين كـسى ديكـى گـور، يان
گـورـى گهـورهـكان پـهـوى سـرـسام بوون. بووه پـغـمـبـرى سـرـدـمى
مـدـرن.

بـو شـوـيـ سـ بـيـارى دا لـو كـتـبـ بـناوبانگـى
(دانـپـدانـانـكان) دا بـاـشـكاوى خـى لـبـرـدـم خـوـنـران و نـوـكانى
داها توودا ئاشـكـرا بـكات. بـيـارى دا نهـنـيـبـكانى خـى بـخـاـتهـوو و
دانـيش بـهـ موو لاوازي و كـموكـوـيـكانى دا بـنـت. زياد لهـپـويـستـيش
لهـگـهـ خـى توند بوو و بـتـوندوتـيـژيس مـامـبـبـى لـگـدا كـردووه و
قسـى ناشرينى ئاراسته كـردووه، تـنانـت زـويـشى پـ سـيوه تـو! بـهـش
لـپـرسـينـو وى ويژدانى لـهـزرى هاوچـرخى ئـورـوپى دامـزـراند.
لـرـشـهـو يـ كـشـنـدهـيى دانـپـدانـانـكان و نـمـريـيـكهـى، بـدـرـژايى
سـدـكان.

بـبـ ئو چـيرـكـى ماريون بـدـرـژايى بـژ و سا بـكان دـى دهـكـوشى.
خـزگـى دهـخواست كارـهـسا تـكـ بـسـرى دا ها تـبا و ئو كارـى نـكـردـبا.

ئۆگەر بىلاي كىدا ئايان كىشا با و بىجيا پرسىارى ئو با بى تىيان
لەكردبا، دانی بهراستی دا دههنا و هەرگیز تىم تهكەى نەدخست
پا ئو كچه، بىم زىحمەت بوو بى بى ئاشكرا لى بىردىم هەمووان
دانی بىگوناھكى دا بىنت.

لە و سە لاپەڕەیدا بەو واتایە دەوترێت: دواى کارهساته که ئه‌وى له ده‌ترسام سزا و له‌دان و ده‌رکردن له‌ماوه‌ که نه‌بوو. به‌لکو شه‌رمه‌زاری بوو. له‌هه‌موو شته‌کی دنیا زیاتر له‌ی ده‌ترسام. له‌مردن زیاتر له‌ی ده‌ترسام. من پهم باشبوو زه‌وى شه‌ق به‌ت و لولم دات نه‌ک له‌به‌رده‌م خه‌ڵک دان به‌وه‌دا بنه‌م که من دزم". به‌یه‌ ناچاربوو دره‌ بکات و به‌یه‌چ‌وه‌انه‌ی ویستی خه‌ی، ئه‌و ته‌مه‌تبار بکات.

هـندک جار بـبیرم دا دت بیرسم و ئوه بـم: ئایا پـیو ندی لـن وان ئو هـوو سته ی س و استگ یی فتار لـو اتانی ز ر شارتانی و ک سویسرا دا نیی، که سویسرا و اتی ره سه نی ئه وه؟ ئایا ویژدانی ئ خلاق یان لـپرسینه و ی ویژدانی لـس رانسری ئ وروپا دان مـزراندوو؟ بـچی پـیو ندیی ک مـلای تیـکان لـو اتانی پـشکو و تـوو، ورد و کوپـکن؟ بـچی فـ و در و ساختـکاری لـو اتانی ئ مهـدا ز ر باون، ک ئ م بانگ ش ی ئیمان و تقوا و خوا به رستی د ک یین؟ بـچی تا زیاتر نو ژ بک یین و بـوو ژوو بین و ک نش به رین زیاتر فـ د ک یین؟ بـگومان هـاو ری ز ریش هـ ی و خر یک داوای لـبور دن بک م له وه ی وتم... بـام ئ و ی م بـستم ئ و ی ت لـسو یسرا، ئ مانیا، دانیمارک، ن رویج، سوید، یان و اتانی دیکی ئ وروپی، ئ گ ر بت و ت، د توانیت ئ ژنام و کتب بک ییت یان سواری پاس ببیت بـ ئ و ی ی یک فلس بد ییت، چونک ک س ک نییه چاود لریت بکات. تنها ویژدان ت چاود ری ت د کات. ئ وان لـ و اتانی عیلمانین هیچ شو نه واری ئاینیان ت دا نیی و بـ د گم نیش بـوو ژوو د بن و نو ژ د ک کن. که چی سد لـسد ئ خلاقیین. ئ م چن ووون بکر ت و؟ دان بـ و دا د ن م، ئ و س رسامی کردم. بـچاوی خ م ئه وه م بینی ئه و کاته ی س ردانی سویسرا و ئ مانیا و هـوو ندام کرد، س رسام بووم بـ و د خ. بینیم هـمو ها و اتیان پار ی شته ک دراوه کان یان بـ کاش د ده ن. هـر گیز ک س بی ری لـ فـ کردن و پـش لکردنی یاسا نه ده کرد و. که واته له و دا شت ک هـ ی پـی د و تر ت ویژدان و لـ هـمو پـلیس ک گرنگتر! نام ژگار یکه ر کی ناخی هـ ی و ئ گریت لـ د کات ئ گ ر لادان، پـش لکردنی ئ رک، یان ک مت ر خ می لـ کار کت به خ یا دا بـت. چن د ترسیت له و ات کی لـ و جر؟ چن گ ش ناکات و پیش ناکه و ت و له ناوی دا گوزه ران خ ش ناب؟ ک ویژدانی ئ خلاق ی ت کمه ی لـ کولتووری ئ وروپی دا دام زران د؟ ئه وان، چاکسازه ئ اینیـکان و فـیلـ سوف گ ور کان و

زانا کانی... زانا کان میراتگری پښتو مېرانون.

نایا تا ئستا بیستووتل شارستانیه تکه بې کسایه تییه گورکان
للسر پلای خلی هلسست و لسلر حقیقت و بنه ماکان بوهست و
بشسووتل بې ئووی گگا بې ئوانی دیکه ووناک بکاتل و؟ نایا
شارستانیه تکتان بیستوو لهسمر نه ریتی ناست و وردی
للمام کردن دروست بووب؟ گوشتان لشارستانیه تکه بوو لسلر
شتکی دیکه جگ لئخلق ی باش سړیه داب و گشلی کردب؟

إنما الأمم الأخلاق ما بقیت

فإن هم ذهب أخلاقهم ذهبوا

هکاری دیکه ش هی پام پوه ده نلن سرام بم باندپ دانان کانی
جان جاک س و لبرشدا ناتوانم ه موویان ئاشکرا بکم. ننگ
گرنترینیان ئو بکت ک لدایکم و سرتای مندا یم و ئو
ووداو زبربخشلی بوونمی دام زرانند نزیکی کردب تمه وه. به هر
حال چیرکی من لگگ ئو کتبد دا درژه، لو کاتل ویه ک
ده جوره تاریکه کانی ژیانی ناو و می شن کردت و، دواي ئووی ب
یکم جار لگوندی شاتنی مالبری لده ورو به ری پاریس خو ندمه وه.
ئه وه ه مان گونده که ی پل یکری فیل سوفي گوریه. هر ووها
گوندی قتلتر چونک لو لدایک بوو و پیکر رکشی لپشه وه یه.
بختل و ر بووم ک لک تایی سدی ابردوو دا بکوت چاند ساک
لو نیشتل ج بووم. له و ساوه ئو کتبد هرگز لیم جیانه بته وه،
ب تایب تی لساتل سهخته کاند. یارم تی داوم ب قو بوونه وه
له هندک پرسپاری تایبه تی و قبو کردنی ئه وانه ی که بهرگیان
ناگیر. ل استیشدا ئه و کتلبانه ی یارم تیت ددهن ب چارل سرکردنی
کشه تایبه تیبه کانت ژماره یان که مه. ئوان بریتین له کاور ژنه
روونا که کانی نا و داخراوه کان.

سهرچاوه: <https://aawsat.com> ۲۱ ی تشرینی دوو می ۲۰۱۹